

F

oto en memo

Slotbeschouwing

In de voorgaande pagina's zijn de veranderingen in beeld gebracht op velerlei terreinen. Aan het begin van de eeuw was Hasselt nog weinig geïndustrialiseerd. Het kleinbedrijf overheerste en slechts hier en daar kwam men een stoommachine tegen.

Wind was de voornaamste energiebron, althans als we kijken naar de belangrijkste bron van inkomsten, de scheepvaart. Klapperende zeilen in plaats van ronkende motoren. Daarmee kon Hasselt in die dagen nog als een soort stiltegebied gekenmerkt worden. Alleen de stoomboten verstoorden een paar maal per dag de op het water heersende rust. Pas in de jaren twintig zette zich een vorm van modernisering in. Hasselt werd via een tramlijn met Zwolle en Blokzijl verbonden. Verkeerstechisch gezien was dat een enorme verbetering. Maar daar bleef het niet toe beperkt. Ook in sociaal opzicht begon dit

tramlijntje zijn sporen achter te laten. Aankomst en vertrek brachten telkens grote delen van de stedelijke bevolking op de been. Toen dan ook in 1934 de laatste rit werd gemaakt, werd dat door de Hasseltenaren in hoge mate betreurd. Qua verbinding veranderde er na dat jaartal niet veel. De bus bood evenveel gemak. In sociaal opzicht was de wijziging wel groot. Men miste met het opdoeken van het lijntje een ontmoetingsplek.

Van grote betekenis was ook de aanleg van een elektriciteitsnet. Met name de plaatselijke industrie kon hiervan profiteren. Maar ook de burgerij had er baat bij. Voortaan kon men op comfortabele wijze de huiskamer verlichten. De aanleg van een waterleidingsnet had wat meer voeten in de aarde. Het is met name aan de inspanningen van burgemeester Royer te danken dat het uiteindelijk er toch nog kwam.

Minder invloed had de

opkomst van de telefonie. Slechts een deel van de bevolking was telefonisch te bereiken. Alleen bedrijven en de gegoede middenstand konden zich de aanschaf van een telefoontoestel veroorloven.

Op het water, maar vooral op de weg begon het gemotoriseerd verkeer toe te nemen. Hiervoor is al aangehaald dat de tram plaats moest maken voor de bus. Paard en wagen hebben tot de Tweede Wereldoorlog voornamelijk het straatbeeld in Hasselt bepaald. In de jaren dertig kwamen wel de eerste auto's, maar dat waren hoofdzakelijk vrachtwagens. Na de oorlog nam het autoverkeer een zodanige hoge vlucht dat de brug over het Zwarte-water over te weinig capaciteit beschikte. Ze werd meer en meer als een obstakel beschouwd. Uiteindelijk moest ze plaats maken voor een verder stroomafwaarts gelegen oeververbinding. Daarmee keerde in Hasselt de rust terug. Het ver-

Nummer 52

Inhoud van dit nummer:

Een slotbeschouwing.

Colofon**Focus op**

© dr. F.W. Schmidt

Foto's:
Collectie Schmidt

Samenstelling een tekst;
Frits Schmidt

*Zo zag Hasselt er eind
negentiende tot aan het
midden van de twintigste
eeuw uit*

keer ging zich meer en meer beperken tot bestemmingsverkeer.

Daarmee kreeg de plaats weer de uitstraling die het in de voorgaande jaren zo goed behouden had. En daarmee nam ook het toerisme toe, omdat niet alleen de sfeer behouden was gebleven, maar ook het verleden op zich.

Tussen 1900 en 1970 hebben namelijk geen grote saneringen plaatsgevonden. Geen al te grote kaalslag. Alleen de Veersteeg onderging vanwege de aanleg van de trambaan een grote verandering. Zowel de noord - als de zuidkant kreeg een ander aanzicht.

Daarnaast vonden wel enige nieuwbouw projecten plaats. Zo werd begonnen met de aanleg van de Zandvoort. Hier verscheen het eerste woningbouw project. In de jaren dertig gevolgd door de bouw van woningen op de gedempte Binnengracht, de latere Eikenlaan. Bijna gelijktijdig werd ook gebouwd aan het Justitie Bastion. Veel van deze woningen waren echter opgetrokken voor de wat beter gesitueerden. Alleen die in de Zandvoort waren voor arbeiders bestemd. Maar ook hier moest een relatieve hoge huurprijs worden betaald.

De vernieuwing van het

woningbestand was dan ook in die dagen een druppel op de gloeiende plaat. Na de oorlog waarbij melding werd gemaakt van meer dan zeventig licht beschadigde woningen, was er dan ook een schreeuwende behoefte aan betere en dus nieuwe woningen. Het bestaande woningbestand was namelijk sterk verouderd en voldeed niet aan de nieuwe normen. Vele woningen binnen de veste waren nog niet van een watercloset voorzien. Nog lang hebben in Hasselt de tonnetjes stand weten te houden. Het merendeel van de woningen kende tot ver na de oorlog geen douche.

Opvallend is ook dat in het tijdperk 1900-1970 de godsdienstige stromingen elkaar beter leerden kennen en elkaar ook begonnen te verdragen. De invloed van de kerken op de samenleving was in het begin van de twintigste eeuw onevenredig groot. Aan het eind van het tijdperk bleek dat de invloed nog steeds groot te zijn, maar desalniettemin tanende. De strijd over al of niet mogen dansen in het Bastion was een achterhoede gevecht. En de openstelling van het zwembad op zondag was een enorme breuk met het verleden. De zondagsrust zoals velen het

graag zouden willen zien, bleek niet meer haalbaar te zijn.

Tot al die moderniseringen mogen we ook de opkomst van de fotografie rekenen. Voor het eerst kon het dagelijks leven in Hasselt op de gevoelige plaat vastgelegd worden.

Het zijn deze foto's die tot het samenstellen van deze meer dan vijftig 'Foto en Memo' -bladen hebben geleid.